

FRANTIŠEK WENIG: Obrázky ze staré školy

Náboženství vyučoval pan páter Královec, katecheta velmi horlivý, ale přísný; báli jsme se ho jako ohně. Nemilosrdně vtloukal do nás svaté pravdy rákoskou. Zeptal se mne na př.: „Co má každý člověk vědet, když přijde k rozumu?“ a nebyla-li odpověď hned pohotově, již následovalo vybídnutí: „Nastav ruce a dostaneš čtyři fláky.“ Pak odsouzený bez odvolání podrobil se trestu, olíznuv si napřed dlaně v přesvědčení, že to po tomto prostředku tak neštípe.

Tělesné tresty byly tehda nejen dovoleny, nýbrž přímo nařízeny a vykonávaly se nejčastěji metlou; rákoskou trestalo se jen při hrubých přestupcích, jako pro hubení ptactva a pro krádež. Výprask rákoskou slul pardus. Dívky nebyly tělesně trestány. Jeden z kaplanů velmi rád „krákal“ (*tahal za vlasy*), takovému trestu říkalo se „krákanec.“

Metly dodávali otcové z Horní a Dolní Kamenice, obce ležící uprostřed lasů a jejich synkové přinášeli je do školy; zvláštním řízením osudu někdy ještě téhož dne došli „výplaty“ výrobkem svých otců. Ke cti pomocníkův připomínám, že nás nikdy nebil...

Na tělesné potrestání tehda nikdo si nestěžovaljako nyní, kdy rodiče s každým sebe nepatrnějším štulcem utíkají k úřadům školním. Bohužel byl připuštěn také trest, že žák klečel „na místě hanby.“ Zvláštního označení tohoto místa tabulkou nebo zavěšování hanlivé tabulky na krk viníkův, jak bylo někde zvykem, u nás nebylo.

...tam ve čtvrté třídě (*patnáctiletí?*) většině předmětů vyučoval piarista P. Leonhard Hradil, o němž bylo nahoře promluveno, a jenž byl bratru znám jako vynikající učitel... Dojem, který na mne Hradil učinil byl mocný. Muž v plné síle, elegantní, uhlazený, oka jiskrného, hlavy na pravou stranu koketně nakloněné, vlasů již tehda poněkud prošedivělých. Řeč ovládal mistrně a dovedl každého okouzlit, zvláště dámy, jak jsem, ovšem později, dozvěděl. Budil v nás ctižádost a snad v té věci šel přes slušnou míru.. Říkal nám, že jsme již studenty a nikoliv školáky a že z té příčiny neužije proti nám tělesných trestů; kdo však bude chovati se jako kluk, toho nemilosrdně zmrská.

Podle toho se také řídil, a byli opravdu bití jen dva spolužáci rákoskou přes lýtka; jeden z nich vyskakoval při tom do výšky s takovou zručností, že rákoska většinou minula cíle, což nám působilo vždy velikou zábavu.

Týká se obecné školy ve Stankově na Plzeňsku, střední školou je gymnasium v Č. Budějovicích, týká se let 1856(první třída) až 1865(čtvrtá na gymnasiu).